

## ŽUPANIJSKO NATJECANJE IZ GEOGRAFIJE 2015. GODINE

**Razred ili kategorija natjecanja:**

**1. razred**

**Zaporka**

--	--	--	--	--

\_\_\_\_\_

**Broj postignutih bodova \_\_\_\_ / 70**

**Potpis članova Županijskog povjerenstva**

1. \_\_\_\_\_

2. \_\_\_\_\_

3. \_\_\_\_\_

Mjesto i nadnevak: \_\_\_\_\_

Za rješavanje zadataka predviđeno je 60 minuta.

Ispit se rješava kemijskom olovkom s plavom tintom koja se ne briše. Uporaba obične olovke i crvene ili neke druge boje tinte (osim plave) rezultira diskvalifikacijom učenika.

Pri rješavanju ispita treba primijeniti jezičnu normu standardnoga hrvatskoga jezika, posebice treba poštivati pravopisna pravila o pisanju velikoga i maloga početnog slova geografskih imena. Za pisanje geografskih imena u ispitima i praktičnim radovima primjenjuje se Hrvatski pravopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje (2013.).

Odgovori učenika moraju biti čitljivo napisani pisanim slovima, jedino u zadacima u kojima je odgovor jedno slovo dopuštena je uporaba čitljivo napisanog velikog tiskanog slova.

Za vrijeme pisanja ispita ne smije se koristiti ništa osim navedenoga pribora za pisanje. Ova odredba podrazumijeva da natjecatelji ne smiju kod sebe (na sebi, ispod, u svojoj odjeći i slično) imati predmete koji na bilo koji način mogu dovesti u sumnju pravilno provođenje natjecanja. Učenici se ne smiju služiti atlasom, zidnom kartom ni računalom. Kartografski i grafički prilozi nužni za rješavanje zadataka sastavni su dio ispita.

Učenicima se dopušta pisanje po marginama i praznim stranicama ispitnog materijala bez oduzimanja bodova i/ili diskvalifikacije.

Potpuno ispravno riješeni zadatci, prema uputi za rješavanje vrednuju se s jednim, dva ili tri boda. U djelomično ispravno riješenim zadacima boduju se ispravno riješene čestice, ako nije bilo korekcije odgovora u tim česticama. Netočno riješeni zadatci i naknadno ispravljeni odgovori te odgovori koji su pisani velikim tiskanim slovima ili kombinacijom tiskanih i pisanih slova, kao i odgovori u zagradama ne vrednuju se.

**U PRVIH ŠEST ZADATAKA JEDAN JE ODGOVOR TOČAN. ZAOKRUŽI SLOVO ISPRED TOČNOG ODGOVORA.**

**1** ☐ 1. U koju skupinu elemenata geografske karte ubrajamo elemente kojima određujemo geografski smještaj neke točke?

- a) dopunske                      b) geografske                      c) matematičke                      d) redakcijske

**1** ☐ 2. Koja glavna Mjesečeva mijena slijedi prva iza Mjesečeve mijene u kojoj je moguća pomrčina Mjeseca?

- a) mlađak                      b) prva četvrt                      c) uštap                      d) zadnja četvrt

**1** ☐ 3. Koji od navedenih procesa spada u endogene procese?

- a) epirogeni pokreti                      b) krški procesi                      c) padinski pokreti                      d) trošenje

**1** ☐ 4. Koje je izvorno ime glavnoga grada Austrije i kao takvo bi trebalo biti upisano na geografskoj karti?

- a) Beč                      b) Vindobona                      c) Vienna                      d) Wien

**1** ☐ 5. Prije nego li se posve ugasi, u koje će se od navedenih nebeskih tijela pretvoriti naše Sunce?

- a) u bijelog patuljka                      b) u crnu rupu                      c) u crvenog diva                      d) u neutronske zvijezde

**1** ☐ 6. Na kojoj će od navedenih karata biti potrebno najviše mijenjati sadržaj istog promatranog prostora prilikom reambulacije?

- a) TK 25                      b) TK 50                      c) TK 100                      d) TK 200

**U SLJEDEĆA TRI ZADATKA POVEŽI STUPCE UPISIVANJEM SAMO JEDNOG SLOVA NA CRTU ISPRED ODGOVARAJUĆIH OBILJEŽJA ILI POJMOVA. TRI SLOVA U DONJEM ILI DESNOM STUPCU SU VIŠAK.**

**3** ☐ 7. Poveži obilježje s odgovarajućom sastavnicom Zemljine građe.

\_\_\_\_\_ nalazi se neposredno ispod Mohorovičićeva diskontinuiteta

\_\_\_\_\_ u toj sastavnici prevladavaju bazaltne stijene

\_\_\_\_\_ ima najveći utjecaj na magnetizam Zemlje

- A) kontinentska kora  
B) oceanska kora  
C) gornji plašt  
D) donji plašt  
E) vanjska jezgra  
F) unutrašnja jezgra

**3** 8. Poveži dijelove prostora s granicama litosfernih ploča uz koje je vezan njihov nastanak.

- |                                |   |
|--------------------------------|---|
| _____ otok Sv. Helena          | A) granica između Afričke i Euroazijske ploče           |
| _____ rasjed San Andreas       | B) granica između Afričke i Južnoameričke ploče         |
| _____ Sundski (Javanski) jarak | C) granica između Australo-indijske i Euroazijske ploče |
|                                | D) granica između Euroazijske i Sjevernoameričke ploče  |
|                                | E) granica između Filipinske i Pacifičke ploče          |
|                                | F) granica između Pacifičke i Sjevernoameričke ploče    |

**3** 9. Poveži projekciju s odgovarajućim obilježjem.

\_\_\_\_\_ Gaus-Krügerova      \_\_\_\_\_ Mollweidova      \_\_\_\_\_ Van der Grintenova

- A) ekvator i početni meridijan su jednako duge i međusobno okomite ravne linije
- B) loksodroma je u toj projekciji ravna crta
- C) paralele su koncentrične kružnice
- D) ploha projekcije je vodoravno položen valjak
- E) polje projekcije ima oblik elipse
- F) ploha projekcije je uspravno položen stožac

**U SVAKOM OD SLJEDEĆIH DEVET ZADATAKA DVA SU TOČNA ODGOVORA. ZAOKRUŽI SLOVA ISPRED TOČNIH ODGOVORA.**

**2** 10. Koja su od navedenih obilježja karakteristična za mehanizam otjecanja donjeg toka tekućice?

- a) dominira linearna, dubinska erozija      b) dominira bočna erozija
- c) otoci akumulacijskog postanka      d) podjednako snažne dubinska i bočna erozija
- e) snažna regresijska erozija

**2** 11. Koji od navedenih oblika krškog reljefa imaju uvjete za zemljoradnju?

- a) kamenice      b) mrežaste škrape      c) ponikve
- d) uvale      e) žljebovi (žlibe)

**2** 12. Za koje padine su karakteristični procesi urušavanja i odronjavanja?

- a) blago nagnute padine      b) nagnute padine      c) znatno nagnute padine
- d) vrlo strme padine      e) strmce (litice)

**2** 13. Koji su od navedenih štitasti vulkani?

- a) Kilauea      b) Mauna Kea      c) Mount St. Helens
- d) Paricutin      e) Vezuv

2	
---	--

 14. Koje od navedenih ubrajamo u biogene stijene (u potpunosti ili djelomično)?  
a) antracit      b) breču      c) gips      d) opsidijan      e) vapnenac

2	
---	--

 15. U kojima od navedenih datuma na 66,5° j.g.š. dan traje duže od 16 sati?  
a) 8. 2.      b) 18. 3.      c) 28. 5.      d) 20. 8.      e) 30. 11.

2	
---	--

 16. Koji od navedenih reljefnih oblika nastaju akumulacijom materijala nastalog isključivo padinskim procesima?  
a) deluvijalne kupe      b) dine      c) pedimenti      d) plavine      e) žal(o)

2	
---	--

 17. Kod kojih bora je osna ploha gotovo u horizontalnoj ravnini ili ispod nje?  
a) uspravne      b) kose      c) prebačene      d) polegle      e) utonule

2	
---	--

 18. Koji od navedenih dijelova prostora pripadaju kratonima?  
a) europski dio Rusije      b) Karibi      c) Sredozemlje  
d) zapadna obala Australije      e) zapadna obala Južne Amerike

**U SLJEDEĆIH PET ZADATAKA DOPUNI REČENICE ILI UPIŠI ODGOVORE NA CRTE.**

2	
---	--

 19. Ime planeta koji ima manju duljinu ekliptike od Zemlje i rotira od istoka prema zapadu (retrogradno) je \_\_\_\_\_, a ime planeta koji ima veću duljinu ekliptike od Zemlje i rotira od istoka prema zapadu (retrogradno) je \_\_\_\_\_.

2	
---	--

 20. Grana geografije u okviru koje se primarno proučavaju marinski i jezerski procesi i oblici naziva se \_\_\_\_\_, a disciplina geografije koja, između ostalih oblika, proučava postanak i obilježja krških oblika naziva se \_\_\_\_\_.

2	
---	--

 21. Zvijezda padalica je narodni naziv za nebesko tijelo koje se stručno naziva \_\_\_\_\_, a ako to tijelo dopiše do Zemljine površine naziva se \_\_\_\_\_.

2	
---	--

 22. Potrese čiji su hipocentri u gornjem plaštu prema uzroku nastanka ubrajamo u \_\_\_\_\_ potrese (upiši vrstu), a najčešće se javljaju na \_\_\_\_\_ granicama litosfernih ploča (upiši vrstu).

2	
---	--

 23. Navedene pojmove upiši na crte iza pripadajućih skupina reljefnih oblika. Tri od navedenih pojmova ne mogu se razvrstati.

**valna potkapina, meandar, strukturni strmac, ada, horst, drumlin, paraklaza, stalagmat, tombolo, cirk, okno**

akumulacijski oblici: \_\_\_\_\_

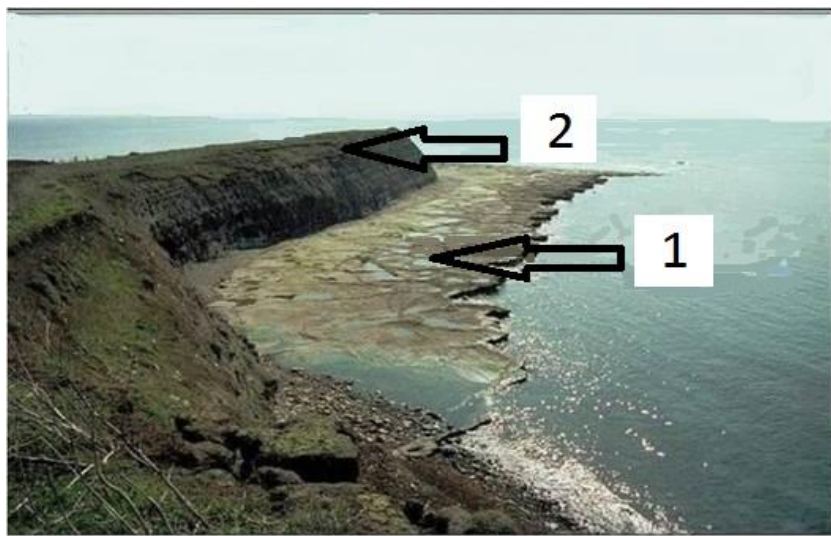
erozijski oblici: \_\_\_\_\_

**SLJEDEĆIH PET ZADATAKA RIJEŠI UZ POMOĆ SKICA I FOTOGRAFIJE.**



3	
---	--

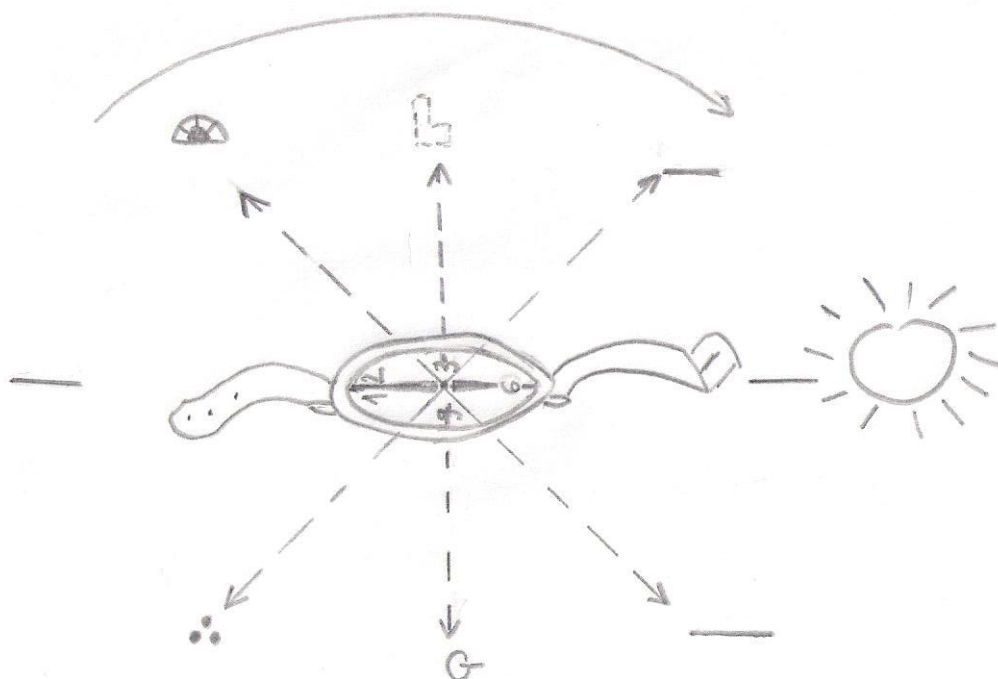
 24. Reljefni oblik prikazan na skici (čine ga elementi označeni brojevima od 1 do 4) naziva se \_\_\_\_\_. Element reljefa prikazan na skici kao zaravnjena površina označena brojem **1** naziva se \_\_\_\_\_, a zaravnjene površine označene brojevima **2** i **3** su istovrsni element reljefa koji se naziva \_\_\_\_\_.



2	
---	--

 25. Reljefni oblik označen brojem **1** naziva se \_\_\_\_\_, a reljefni oblik označen brojem **2** naziva se \_\_\_\_\_. Prema postanku obalu prikazanu na fotografiji ubrajamo u \_\_\_\_\_ obale.

*prividno gibanje Sunca*



2	
---	--

 26. Na priloženoj skici ponikva se nalazi na \_\_\_\_\_ (upiši stranu svijeta), a strani svijeta na kojoj je ruševina odgovara azimut od \_\_\_\_\_.

2	
---	--

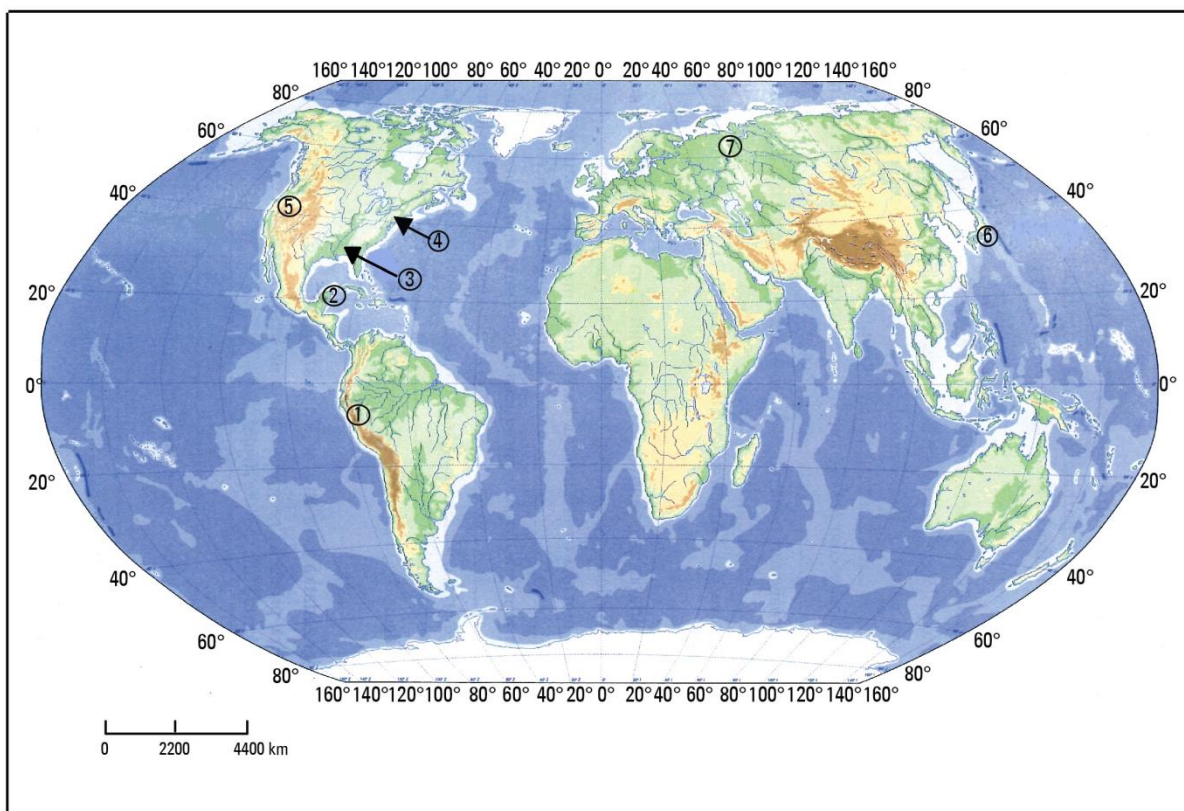
 27. Na jugoistoku se nalazi \_\_\_\_\_ (upiši naziv objekta), a u smjeru azimuta  $45^\circ$  se nalazi \_\_\_\_\_ (upiši naziv objekta).

2	
---	--

 28. Prema uputama na priloženu skicu na crte ucrtaj topografske znakove za sljedeće objekte:

- a) kamenolom na istoku    b) spomenik u smjeru azimuta  $225^\circ$ .

**SLJEDEĆIH SEDAM ZADATAKA RIJEŠI UZ POMOĆ PRILOŽENE KARTE.**



**3** 29. U tekstu pronađi tri netočna pojma i upiši ih u prvi stupac tablice, a u istom redu u drugi stupac upiši točne pojmove. U jednoj rečenici može biti samo jedan netočan pojam.

*Među dijelovima reljefa označenima na karti brojevima, najviša reljefna uzvisina je označena brojem 1. Nastanak glavnine te uzvisine vezan je uz podvlačenje Pacifičke pod Južnoameričku litosfernu ploču. Dio reljefa označen brojem 3 geološki je stariji od dijela reljefa označenog brojem 4. Ti se dijelovi reljefa nalaze na Sjevernoameričkoj litosfernoj ploči. Brojem 7 označeno je gorje Ural koje odvaja Europu od Azije. To je staro gromadno gorje nastalo kaledonskom orogenezom.*

NETOČAN POJAM	TOČAN POJAM

**2** 30. Orogeneza kojom je nastao dio reljefa označen kružićem u kojem je upisan broj 4 dogodila se u geološkoj eri koja se zove \_\_\_\_\_, a orogeneza kojom je nastao dio reljefa na kojemu je kružić s upisanim brojem 5 bila je najsnažnija u geološkom periodu koji se zove \_\_\_\_\_.

2	
---	--

31. U koliko sati i kojeg dana u tjednu slijeće zrakoplov u zračnu luku označenu na priloženoj karti brojem 5 ( $120^{\circ}$  z.g.d.), ako polijeće iz zračne luke označene brojem 6 ( $140^{\circ}$  i.g.d.) u srijedu u 22:00 sata, leti u smjeru istoka, a let traje 11 sati.

Prostor za računanje

--

Zrakoplov slijeće u \_\_\_\_\_ (dan u tjednu) u \_\_\_\_\_ sati/a.

2	
---	--

32. Među mjestima označenim na priloženoj karti brojevima, najudaljenije od središta Zemlje je mjesto označeno kružićem s upisanim brojem \_\_\_\_\_, a mjesto iz kojeg se pod najmanjim kutom vidi Sjevernjača na priloženoj je karti označeno kružićem s upisanim brojem \_\_\_\_\_.

2	
---	--

33. Mjesto na priloženoj karti označeno kružićem s upisanim brojem 2 nalazi se na poluotoku čije je ime \_\_\_\_\_, a podtip krškog reljefa koji je raširen na tom poluotoku nazivamo \_\_\_\_\_.

2	
---	--

34. Kartu na slici (prije 29. zadatka) prema načinu upotrebe ubrajamo u \_\_\_\_\_ karte, a prema mjerilu u \_\_\_\_\_ karte.

2	
---	--

35. Na priloženoj karti kružićem označi mjesto u kojem se Sunce u dnevnoj kulminaciji nalazi 160 minuta ranije nego u Greenwichu (London), a visina kulminacije Sunca na dan 21. ožujka u toj točki je  $90^{\circ}$ .

Ta točka nalazi se u vremenskom pojasu kojemu je središnji meridijan onaj na \_\_\_\_\_ geografske dužine.